
AMPUTATIE VAN DE UTERUS BIJ HERKAUWERS

VRAAG

Er zijn situaties, zowel bij grote als kleine herkauwers, waarbij een amputatie van de uterus overblijft als enige levensreddende optie. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan prolapsus uteri, sectio van een uterus die slecht of niet succesvol gehecht kan worden, een uterus met afwijkende en geïnfecteerde inhoud, etc.

Ondanks jaren ervaring, moet ik toegeven dat het me zelden lukt dit uit te voeren met gunstige afloop, zowel bij intra-abdominale amputatie als bij een gewone prolapsus uteri. De meest voorkomende complicatie hierbij is uiteraard acute verbloeding, ondanks grondig afhechten. Zijn er eventueel enkele “tips and tricks” waarop ik kan letten en is er een specifiek protocol beschikbaar om deze ingreep succesvol aan te vatten?

ANTWOORD

De vraagsteller stelt een moeilijk probleem aan de orde. De moeilijkheid zit hem vooral hierin dat de dieren waarbij een amputatie van de uterus wordt overwogen bijna altijd in een dermate slechte algemene conditie verkeren dat de prognose “sowieso” al erg slecht is. Een amputatie van de uterus moet immers beschouwd worden als een laatste redmiddel en valt daardoor in de categorie “uiterst risicovol”. De in de vraag genoemde indicaties om tot amputatie over te gaan, geven dat al duidelijk aan.

Omdat de prognose van een amputatio uteri slecht is, mag zeker niet te snel tot een dergelijke ingreep worden overgegaan. Pas als er echt geen andere mogelijkheid meer is om het dier te redden, kan een amputatie worden overwogen. Maar ook in dat geval moet eerst worden nagegaan of het überhaupt wel zinvol is om een amputatie te verrichten. Met andere woorden wegen de moeite en de kosten op tegen het te verwachten resultaat? Of is het voor zowel het dier als de veehouder (als de dierenarts) beter om over te gaan tot euthanasie?

Wordt besloten om toch een amputatie te verrichten, dan is het eerste wat dient te gebeuren het stabiliseren of verbeteren van de algemene conditie van het dier: het aanleggen van een infuus of beter nog het geven van een bloedtransfusie. Wordt dit nagelaten dan is de overlevingskans gering.

Verder dient men zich goed te realiseren dat, wil

een intra-abdominale amputatie succesvol verlopen, er twee operateurs nodig zijn (zie verder).

Zowel het intra-abdominaal afbinden van de uterus als het afbinden van een prolapsus uteri moet zeer nauwgezet gebeuren. Hierbij kan men het beste gebruik maken van een steriele gummiligatuur die zeer strak aangespannen moet worden. Intra-abdominaal moet deze in één keer om beide ligamenten en de cervix worden aangelegd, en wel twee maal 360 graden. Eén operateur houdt de gummiligatuur op spanning terwijl de andere operateur op de plaats waar de beide uiteinden van de ligatuur elkaar kruisen met een perlon- of nyldraad een zeer strakke knoop legt; eerst op de kruisingsplaats, vervolgens om elk uiteinde van de ligatuur vlak bij de kruisingsplaats en dan nog een keer op de kruisingsplaats zelf. Daarna kan de ligatuur worden losgelaten. Na tien minuten wordt dezelfde procedure met dezelfde gummiligatuur en draad herhaald: ligatuur opnieuw zo strak mogelijk aanbrengen om de ligamenten en de cervix en opnieuw vastzetten met dezelfde draad. Na weer tien minuten dient de gehele procedure opnieuw herhaald te worden. Drie keer aanleggen en vastzetten is beslist noodzakelijk, aangezien elke keer dat de ligatuur wordt aangespannen het aanwezige vocht ter plekke wordt weggedrukt en de ligatuur los komt zitten, waardoor het dier kan verbloeden. Met drie keer aanleggen is de kans op het afglijden of los gaan zitten van de ligatuur te verwaarlozen. Bovendien is door deze langdurige ingreep (het afbinden) de pijn die optreedt bij de amputatie minder ernstig.

Na vervolgens te hebben gecontroleerd of de ligatuur strak genoeg zit, kan de uterus worden geamputeerd, waarbij de stompen betrekkelijk lang (ongeveer 8 cm) gelaten moeten worden teneinde het afglijden van de ligatuur te voorkomen.

Na afloop van de amputatie dient de buikholte gereinigd te worden, zeker in die gevallen waarbij er veel emfysemateus vocht in het abdomen is terechtgekomen.

Het aanbrengen van de ligatuur bij een prolapsus uteri verloopt op dezelfde manier. Bij het amputeren moet altijd gecontroleerd worden of er zich geen darmen in de prolaps bevinden.

Na de operatie moet ervoor gezorgd worden dat het dier zoveel mogelijk drinkt (eventueel sonde of infuus) en een warme comfortabele ligplaats heeft. Uiteraard moeten langdurig antibiotica, pijnstillers en eventueel corticosteroiden worden toegediend.

De herstelperiode is lang en arbeidsintensief, het risico op peritonitis is groot en de uiteindelijke slachtwaarde van het dier valt meestal tegen.

Gezien het bovenstaande zal het duidelijk zijn dat het niet alleen bijzonder moeilijk is om een dergelijke operatie tot een goed einde te brengen, maar dat het ook niet meevalt om er een tevreden veehouder aan over te houden. De kosten zijn hoog terwijl de opbrengsten er of niet zijn, of erg mager uitvallen.

Mijn advies is, bespreek voordat overgegaan wordt

tot een dergelijke ingreep, eerst alles grondig met de veehouder teneinde teleurstelling en onenigheid achteraf te voorkomen!

Prof. Em. dr. A. de Kruif
Vakgroep Voorplanting, Verloskunde
en Bedrijfsdiergeneeskunde, Faculteit
Diergeneeskunde, UGent, Salisburylaan 133,
B-9820 Merelbeke

Mededeling

Academy Belgium organiseert een workshop wekedelenchirurgie met hoofdspreker Bart Van Goethem (vakgroep Kleine Huisdieren, Faculteit Diergeneeskunde, UGent)

Professor Van Goethem zal geassisteerd worden tijdens de workshops door dierenarts Sabine Schoofs en andere gastsprekers. Alle belangrijke onderwerpen gerelateerd aan de wekedelenchirurgie zullen aan bod komen. Basisprincipes, huidchirurgie, hemostase onder alle vormen (onder andere elektrochirurgie), abdominale, GI, endocriene en urogenitale chirurgie, amputaties, KNO, thorax en luchtwegen. Theorie, demo's, hands-on-practica wisselen elkaar af. Tweedaagse cursussen worden voorzien.

Er wordt maximaal rekening gehouden met de COVID-pandemie en alle richtlijnen worden gerespecteerd. Hierdoor worden de groepen heel beperkt gehouden.

Wanneer

Donderdag 29 en Vrijdag 30 april 2021
Donderdag 10 en Vrijdag 11 juni 2021
Donderdag 9 en Vrijdag 10 september 2021
Donderdag 21 en Vrijdag 22 oktober 2021
Donderdag 9 en Vrijdag 10 december 2021

Waar

Academy Belgium, Strandlaan 208, 8670 Sint Idesbald

Prijs

4.400 euro (excl BTW) voor alle lessen, workshops, extra's. 10 % korting voor SAVAB- en VEDA-leden, 20 % korting voor Evidensia